

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV ROKYCANY

**ARCHIV OBCE LHOTKA
(U TEREŠOVA)
1889 - 1945**

Inventář

Číslo listu JAF
48

Evidenční číslo pomůcky
134

Zpracovala: Mgr. Hana Hrachová

ROKYCANY 2004

OBSAH

ÚVOD

I.	Vývoj původce fondu	4
II.	Dějiny a vývoj fondu	7
III.	Archivní charakteristika fondu	8
IV.	Obsah fondu	9
V.	Záznam o uspořádání fondu	9

PŘÍLOHY

Č. 1	Seznam použitých pramenů a literatury	11
Č. 2	Seznam použitých zkratk	11

INVENTÁRNÍ SEZNAM

I.	Knihy	13
II.	Spisový materiál	14
III.	Účetní materiál	16

ÚVOD

I. Vývoj původce fondu

Fond Archiv obce Lhotka (u Terešova) byl vytvořen dvěma původci: správou obce před rokem 1850, po roce 1850 pak obecní samosprávou, tj. obecním zastupitelstvem a obecním úřadem. Před rokem 1850 patřila obec k terešovskému panství. Po reformách v letech 1848/1849 byla přiřazena k nově vzniklému politickému okresu Hořovice, soudní okres Zbiroh (po roce 1850). Od 1. 9. 1896 se stal soudní okres Zbiroh součástí politického okresu Rokycany. Samosprávný soudní okres Zbiroh byl zrušen 1. 12. 1928. Okresní úřad v Rokycanech byl zrušen 1. června 1942, po zbytek války náležela Lhotka do správy Okresního úřadu Plzeň – venkov. Rokycanský okres byl znovu obnoven až v srpnu 1945.

Územní působnost obecního úřadu se vztahovala pouze na katastrální území obce Lhotka, k němuž patřily také osady Na Homoli, Terezov a U Kozů. V roce 1943 sice obecní zastupitelstvo souhlasilo s předpokládaným sloučením s Ostrovcem, k němuž však nedošlo.

Název obce Lhotka byl často spojován s bližším určením místa, často se proto můžeme setkat s označením Lhotka u Terešova, Lhotka Terešovská nebo Terešovská Lhotka. Na základě zákona č. 266/1920 Sb. zák. a nař. byl od roku 1920 používán výhradně termín Lhotka.

Obecní zřízení bylo uzákoněno tzv. Stadionovým prozatímním obecním zřízením z 20. 3. 1849, kde byla vytýčena zásada „základem svobodného státu je svobodná obec.“ Toto zřízení nabylo platnost od 1. ledna 1850. Rozeznávalo dvojí působnost obce, vlastní záležitosti obce a přenesené, delegované záležitosti. Obce se staly nejnižšími články a instancemi územní samosprávy. V roce 1859 bylo vydáno obecní zřízení, z něhož v praxi zůstalo platné jen nařízení o domovském právu. K dalším změnám došlo po vydání Únorové ústavy v roce 1862, na kterou navazoval říšský zákon č. 18/1862 a zemský zákon z 16. 4. 1864 o obecním zřízení. Po první světové válce bylo změněno obecní zřízení volebním zákonem č. 75/1919 Sb. zák. a nař. a novelou zákona o obecním zřízení č. 76/1919 Sb. zák. a nař. Volební období bylo stanoveno na dobu čtyř let, po roce 1933 bylo změněno na šestileté.

Po vzniku Obecního úřadu v Lhotce v roce 1850, resp. 1877 se staly výkonnými orgány obecní výbor a obecní představenstvo. Obecní výbor byl složen ze zákonného počtu členů závislého na stavu oprávněných voličů s tříletým funkčním obdobím. Náhradníků nemělo být více než polovina členů obecního výboru. Obecní výbor jako kolegiální sbor rozhodoval většinou hlasů, měl pouze usnášecí a dozorčí moc, nikoliv však moc výkonnou. Po reformách sedmdesátých let měl obecní výbor usnášecí a dozorčí moc a byl sekundárním orgánem, který vyřizoval zvláště důležité záležitosti. Jeho zasedání byla veřejná. Do

pravomoci obecního výboru patřila správa obecního majetku, udělování domovského práva, čestného občanství a vyřizování záležitostí místní policie.

Obecní výbor volil ze svého středu obecní představenstvo, které se skládalo ze starosty a alespoň dvou radních. Představenstvo netvořilo kolégium, radní byli pouze pomocným a zastupujícím orgánem starosty. Představenstvo jako užší orgán reprezentovalo obec navenek.

Působnost obecního úřadu byla zčásti samostatná: správa obecního jmění a obecních záležitostí, dohled na bezpečnost majetku, péče o zachování obecních cest, silnic a mostů, výkon policie polní, běžné, zdravotní, mravnostní, stavební i požární, péče o chudé a dobročinné ústavy, účast na správě místních škol, urovnávání sporů mezi stranami v obci a konání dobrovolných dražeb nemovitých věcí. Zčásti byla působnost obcí přenesená a ta se týkala záležitostí soudních, politických, vojenských, berních i důchodkových. Dohled nad obecním úřadem náležel jednak okresnímu zastupitelstvu a zemskému výboru, jednak místodržitelství.

Obecní úřad ve Lhotce vznikl v roce 1850, o dva roky později je představeným obce v pramenech jmenován Václav Hůla. V roce 1869 se Lhotka uvádí jako osada obce Mlečice. Součástí Mlečic byla Lhotka spolu s Ostrovcem až do roku 1876. V tomto období jí v obecním zastupitelstvu Mlečic reprezentovali také zástupci Lhotky, v letech 1873 – 1876 to byl František Machek a po něm Josef Hering.

Žádost o rozdělení osady od Mlečic byla podána 10. března 1873. Zemský výbor rozdělení povolil 2. prosince 1876 přípisem čj. 33 775. Na konci roku 1876 se v obcích uskutečnily volby do obecních zastupitelstev. Od roku 1877 byla tedy Lhotka samostatnou obcí a spravovala vlastní katastrální území.

Jejím prvním starostou byl Jan Pacovský z čp. 27, radními se stali Josef Bouček a František Kubík. Po volbách v roce 1884 se do čela obce dostal Jan Vonásek, v zastupitelstvu zasedali Josef Pšenička, Josef Bouček, Jan Pacovský, Eduard Poppr a František Kubík. O šest let později zastupitelé zvolili nového starostu Matěje Machka z čp. 12.

V roce 1897 se uskutečnily obecní volby ve třech voličských sborech a z nich vzešel nový představitel obce Josef Hůla z čp. 37. Svou funkci vykonával do roku 1904, kdy ho vystřídal Matěj Machek.

V roce 1911 se novým starostou stal František Kubík, který stál v čele obce po celou dobu první světové války. Na podzim 1919 byl zvolen starostou Josef Pacovský. Na základě výsledků voleb zvolili zastupitelé v roce 1923 novým představitelem obce Františka Nového, který však v roce 1927 zemřel.

V letech 1927 – 1938 byl starostou obce Rudolf Machek. Obecní zastupitelstvo se v roce 1927 skládalo z Václava Němce, Františka Kalouse, Josefa Vonáska, Františka Fišera, Františka Topinky, Františka Šímy a Františka Hlada. Starosta Machek naposledy předsedal schůzi zastupitelstva 1. června 1938, v srpnu je již zmiňován nový obecní starosta Jan Vonásek. Zastupitelstvo se scházelo ve složení Rudolf Machek, Josef Bernášek, František Kolář, Václav Němec, František Šíma, Václav Kubík, Jan Houf a Jan Tysl.

Na schůzi obecního zastupitelstva dne 29. 6. 1940 rezignoval na svou funkci dosavadní starosta. Jeho odstoupení bylo přijato a od 1. července ho zastupoval náměstek Rudolf Machek. Z nařízení Okresního úřadu Rokycany se 18. 10. 1940 konala doplňovací volba nového starosty, při níž byl zvolen František Kolář.

Obecní úřad Lhotka zanikl dne 5. 5. 1945, kdy v obci vznikl Místní národní výbor Lhotka.

Starostové Lhotky v letech 1877 – 1945

Jméno	Ve funkci od	Ve funkci do
Jan Pacovský	1877	1884
Jan Vonásek	1884	1890
Matěj Machek	1890	1897
Josef Hůla	1897	1904
Matěj Machek	1904	1911
František Kubík	1911	1919
Josef Pacovský	1919	1923
František Nový	1923	1927
Rudolf Machek	1927	1. 6. – 20. 8. 1938
Jan Vonásek	1. 6. – 20. 8. 1938	29. 6. 1940
František Kolář	18. 10. 1940	5. 5. 1945

II. Vývoj a dějiny fondu

Původcem fondu je Obecní úřad ve Lhotce u Terešova. Fond lze považovat za uzavřený, neboť ve spisovně již nezůstaly žádné písemnosti náležející k fondu. Většina písemností je psána česky, pouze některé starší písemnosti nebo písemnosti vzniklé v období okupace jsou německé.

V obci byla stálá úřadovna, kde se scházeli členové obecního úřadu na pravidelné schůze. Zde byla pravděpodobně vyřizována také úřední agenda. O stavu spisové péče na úřadu nemáme žádné zprávy.

Na základě dochovaných písemností je patrné, že čísla jednací se na písemnostech vyznačovala ručně v levém horním rohu teprve po roce 1928. O sedm let později se obecní zastupitelstvo usneslo, že koupí nové razítko s textem Lhotka, okr. Rokycany a nechá si udělat úřední tabuli.

První skartace písemností bývalého obecního úřadu se uskutečnila 8. 6. 1953. Vzhledem k tomu, že se nedochoval zápis z této kontroly, nevíme, co přesně bylo do archivu převzato. Známe však seznam vyskartovaných písemností, mezi kterými byli ohlašovací kniha dlouhodobě uvolněných z let 1892 – 1939, daňové záznamy z let 1911 – 1920, evidence příjmů a výdajů z let 1911 – 1936, kniha vydaných domovských listů a čeledních knížek z let 1912 – 1948, podací protokol z let 1936 – 1942, oběžníky z roku 1940 a formuláře. Celkem se jednalo o 5 knih a dva svazky z let 1892 – 1948.

Při následujícím skartačním řízení 29. května 1957 se do archivu dostalo celkem 7 knih z let 1880 – 1941 a několik spisů. Dne 14. 6. 1960 navštívila Lhotku V. Čížková, která pro trvalé uložení vybrala balík spisů z let 1937 – 1954 (rozpočty, volební materiály, rozpisové sumáře a korespondenci). Obecní kronika byla převzata v roce 1987 bez zápisu v knize přírůstků.

Ve fondu AO Lhotka chybí tyto materiály: kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, rady a finanční komise před rokem 1927, matriky, kniha domovských listů, ale i další knihy jako např. parcelní protokoly, podací deníky před rokem 1936 a po roce 1942, hlavní knihy, pokladní deníky apod. Zcela jistě nejsou dochovány ani všechny spisy.

III. Archivní charakteristika

Před započítáním pořádacích prací obsahoval fond 7 knih a jeden podací deník, spisy byly uloženy v jednom kartonu společně s písemnostmi MNV Lhotka a časový rozsah tohoto kartonu byl určen lety (1827) 1925 – 1957. Řada písemností byla uložena volně v knihách obce, především v podacím deníku.

Při pořádání fondu AO Lhotka (u Radnic) bylo zjištěno, že sem byly omylem zařazeny písemnosti náležející do fondu AO Lhotka (u Terešova). Jednalo se především o obecní rozpočty a účetní závěrky obce. Rozsah fondu byl odhadován na 0,23 bm a jeho časový rozsah byl určen lety (1827) 1896 – 1945 (1987).

Inventář byl sestaven podle schématu metodického návodu na pořádání a inventarizaci archivních fondů obce. Materiály obecního úřadu byly rozděleny do jednotlivých kategorií: I. Knihy, II. Spisový materiál, III. Účetní materiál. Listiny ve fondu nejsou žádné. Knihy byly rozděleny na knihy všeobecné správy obce, knihy správy obecního majetku, evidenční knihy agendy bezpečnosti a veřejného pořádku, knihy evidence ve věcech spolupůsobení ve státních záležitostech a účetní knihy. Do jedné knihy bylo v některých případech zaznamenáno i několik druhů agend. Důkazem je např. inv. č. 16, kniha příjmů a výdajů z let 1911 – 1923, do které se v letech 1935 – 1936 zapisovala evidence stravovací akce. Na tuto skutečnost je formou odkazu upozorněno v inventárním seznamu. Další z obdobných knih je kniha původně zařazená rovněž do fondu AO Lhotka. Tato kniha však byla z důvodu pokračování zápisu i v době působení MNV delimitována do tohoto fondu. Kniha nejprve v letech 1911 – 1920 sloužila pro evidenci daní a obecních přírážek, posléze se do ní zapisovala evidence vydaných lístků na oděv a obuv v letech 1940 – 1951. Do fondu MNV Lhotka byla delimitována ze stejného důvodu i kniha zápisů ze schůzí obecního úřadu a MNV z let 1939 – 1951. Ve fondu AO Lhotka byl původně zařazen i druhý díl kroniky z let 1933 – 1987. Protože v roce 1987 patřila Lhotka pod správu MNV Mlečice, byla kronika převedena do tohoto fondu.

Spisový materiál byl rozčleněn chronologicky. Při pořádání bylo zjištěno, že spisy z roku 1827 byly do fondu zařazeny omylem. Jednalo se o vysvědčení chudoby a povolení vyučít se knihařem pro poddaného V. Jedličku ze Lhoty. Obě písemnosti byly vydány správou panství Zbiroh. K tomuto panství však Lhotka nikdy nepatřila a písemnosti byly proto delimitovány do fondu AO Lhotka pod Radčem, kam správně náleží. Spisy byly uloženy podle metodického návodu do jednotlivých skupin a podskupin.

Při pořádání fondu nebyla provedena žádná vnitřní skartace. Delimitovány byly celkem tři knihy a dvě písemnosti o rozsahu 0,03 bm. Rozsah fondu je 0,2 bm, z toho na knihy připadá 0,08 bm a na karton 0,12 bm.

Kategorie jednotlivých písemností fondu je uváděna na základě směrnice MV ČSR č. 2 ze dne 4. 3. 1975 o ochraně a kategorizaci archiválií. Písemnosti byly zařazeny do tří kategorií. Knihy zápisů ze schůzí byly zahrnuty podle § 2 odst. d) do první kategorie. Podle § 8 odst. n) byla kronika obce byla zařazena do druhé kategorie. Ostatní knihy i spisový materiál náleží k 3. kategorii.

Fyzický stav fondu je dobrý. Poškozené vazby knih byly odborně opraveny.

IV. Obsah fondu

Fond Archiv obce Lhotka z let 1889 – 1945 obsahuje 5 knih z let 1889 – 1942 a jeden karton spisů z let 1895 – 1945.

Badatel může využít dva díly obecní kroniky z let 1931 – 1987 a dvě knihy zápisů ze schůzí zastupitelstva, rady a finanční komise z let 1927 – 1944, v nichž najde řadu informací o životě v obci.

Ostatní písemnosti vznikly z úřední činnosti a nejsou příliš zajímavé. Upozornila bych pouze na jednu písemnost, která je uložena ve skupině péče o nezaměstnané. Jde o dopis z 12. října 1935 adresovaný lhotecké radě příslušníkem obce Janem Rücklem trvale bydlícím v Boru u České Lípy. Jmenovaný se na svou domovskou obec obrátil se žádostí o finanční podporu, neboť byl již čtyři roky nezaměstnaný. Dopis obsahuje zajímavé líčení poměrů v pohraničí.

V. Záznam o uspořádání fondu

Fond AO Lhotka uspořádala, inventární seznam sestavila a úvod zpracovala Mgr. Hana Hrachová v roce 2002 ve Státním okresním archivu v Rokycanech.

Rokycany 21. 10. 2004

Mgr. Hana Hrachová

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Seznam použitých pramenů a literatury

Kronika Lhotky (u Terešova) 1931 – 1933, 1. díl.

Kronika Lhotky (u Terešova) 1933 – 1987, 2. díl.

Cironis Petros, Kronika Mlečic od počátku 18. století do roku 1945, Rokycany 1998.

Drachovský Antonín, Bnečice, Tábor 1887.

Politický a školní okres rokycanský, Rokycany 1898.

Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850 – 1970, sv. 2, díl 1, Praha 1978.

Příloha č. 2

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
ČSSR	Československá socialistická republika
inv. č.	inventární číslo
JAF	jednotný archivní fond
MNV	místní národní výbor
MŠR	místní školní rada
OkÚ	okresní úřad
OÚ	obecní úřad

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. č.
I. Knihy			
1. Knihy všeobecné správy obce			
1	Kronika obce Lhotka, 1. díl	1931 – 1933	K 1
	Kronika obce Lhotka, 2. díl (viz fond MNV Mlečice, nezpracováno)	1933 – 1987	
2	Knihy zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva	28. 11. 1927 – 3. 6. 1939	
	Zápisy ze schůzí obecní rady	19. 1. 1928 – 17. 2. 1939	
	Zápisy ze schůzí finanční komise	13. 11. 1927 – 17. 2. 1939	K 2
	Knihy zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, a ze schůzí MNV	3. 7. 1937 – 5. 2. 1944 (20. 2. 1947 – 24. 3. 1951)	
	Zápisy ze schůzí obecní rady	15. 10. 1939 – 10. 1. 1944	
	Zápisy ze schůzí finanční komise (viz MNV Lhotka, nezpracováno)	23. 10. 1939 – 15. 1. 1944	
2. Knihy správy obecního majetku			
3	Inventář obecního jmění, inventář pozemků a veřejného statku	1937	1
3. Evidenční knihy agendy bezpečnosti a veřejného pořádku			
	Evidence vydaných lístků na oděv a obuv (viz MNV Lhotka, nezpracováno)	1940 – 1951	
	Evidence stravovací akce (viz AO Lhotka, inv. č. 16)	(1911) 1935 - 1936	

5. Knihy evidence ve věcech spolupůsobení ve státních záležitostech

4	Kniha evidence neaktivního mužstva, dovolenců a záložníků	1889 – 1939	K 3
	Kniha evidence daní a obecních přirážek (viz MNV Lhotka, nezpracováno)	1911 – 1920 (1951)	

II. Spisový materiál

II. 1 Registraturní pomůcky

5	Podací deník	27. 1. 1936 – 23. 5. 1942	R 1
---	--------------	---------------------------	-----

II. 2 Spisy

Obec a její správa

6	Matriční záležitosti (oznámení o úmrtí A. Hlada, nar. 1858)	1940	1
7	Obecní volby (nařízení OkÚ Rokycany o provedení doplňovací volby starosty)	1940	1

Správa obecního majetku

8	Rozpočtové hospodaření obce (mj. rozpočty, účetní závěrky)	1927 – 1939	1
---	--	-------------	---

Péče o bezpečnost a veřejný pořádek

9	Zásobování (dodávka masa)	1944	1
10	Trestní pravomoc (mj. výpis z trestního protokolu, trestní listy)	1895 – 1945	1

Péče o veřejné ústavy a zařízení

11	Péče o nezaměstnané (žádost příslušníka obce Jana Rückla z Boru u České Lípy o pomoc v nezaměstnanosti)	1935	1
12	Péče o nemocné a postižené (žádosti o finanční podpory)	1929 – 1936	1
13	Školství (dotaz MŠR Ostrovec na případnou fin. podporu obce pro stavbu měšťanské školy v Mlečicích)	1936	1

Spolupůsobení ve státních záležitostech

14	Vojenské záležitosti (mj. seznam záložníků z let 1930 – 1937)	1903 – 1937	1
----	--	-------------	---

<u>Inv. č.</u>	<u>Obsah</u>	<u>Časový rozsah</u>	<u>Evid. č.</u>
----------------	--------------	----------------------	-----------------

III. Účetní materiál

III. I Účetní knihy

15	Kniha příjmů a výdajů	1911 – 1923 (1936)	K 4
----	-----------------------	--------------------	-----

Základní informace o fondu

Název fondu:	Archiv obce Lhotka (u Terešova)
Značka fondu:	AO Lhotka (T.)
Časový rozsah:	1889 – 1945
Počet evidenčních jednotek:	6 (4 knihy, 1 podací protokol, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	15
Rozsah v běžných metrech:	0,2
Stav ke dni:	21. 10. 2004
Archivní fond zpracovala:	Mgr. Hana Hrachová
Pomůcku sestavila:	Mgr. Hana Hrachová
Počet stran:	16
Schválil:	Mgr. Hana Hrachová, čj. SOAP/07-603/04 11. 11. 2004